

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fôica una data pe septemana, — Pretiulu: po 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 f. sun. pe unu anu seu 45 doidicori, or 3 galbini si 3 doidicori mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari seu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 7.

Braslovu, 24. Ianuaru 1862.

Anulu XXV.

LA CRITIC'A DEIN „KORUNK.“

VIII.

Dar' inca de vomu cautá si la tempurile mai noue, chiaru si in Transilvani'a, in cari atati Germani, Slovaci, Armeni, Ebrei etc. seau se au prefacutu cu totulu in magiari, seau si pana astadi nu inceta asi magiarisá celu puçinu numele, precum numai in dilele acestea vedeam intru unu diurnalu dein Clusiu anuncianduse: Cumu-cà magiarisarea numeloru in Ungari'a curre cu unu resultatu fôrte imbucuratori.

De magiarisarea unoru familie romanesci vechie si noue, nece nu voliu se mai atingu.

Dein care tôte, dupa principiulu pusu de Criticulu, inca nece magiarii celi de astadi nu aru fi descendenti directi ai celoru vechi, cari venira in Panoni'a si in Daci'a sub ductulu lui Arpadu si celoru alalti principi, pre cari Anonimulu i-numesce hetu moger; — ci aru fi numai una mestecatura dein remasítiele magiariloru vechi, cati au mai scapatu de tataru, turcu etc., si dein germani, slovaci, armeni, ebrei, si romani etc. magiarisati.

Cumu ar' placé asta conclusiune? de almentrea dusa chiaru asia de strictu, cá cea dedusa de Criticulu nostru despre romani; fiendu cá si aceea este cunoscutu, cumu cá de si magiarii nu s'au mai intorsu in apoi in patri'a de antaniu, — totusi prein bataliele cele multe si predatiunile ce le facura tataru, turcu etc., multa lume de unguru s'a prepaditu, precumu arata istoricii unguresci toti, si anume Rogeriu, Bethlen etc.

Deci, déca Criticulu cu partisanii sei se voru involi la acesta stricta conclusiune despre natiunea loru, cumu urméza dein principiulu statuitu de d-lui pentru noi, — si prein urmare va recunoscce si va admite, cá magiarii de astadi inca nu suntu directi descendenti ai celoru vechi, de si le pórtá numele si le vorbescu limb'a, póte camu schimbata si mestecata cu multe cuvante straine, ce le aflara numai in Europ'a, — atuncí me dau, seau ne dâmu cu totii, plainici, si nu mai vorbimu de romanetatea romanului almentrea de catu cá de una metafora retoricá seau paronomasia seca.

Er' de nu, — nu.

Adeca, de nu, — atunci vomu stá mortâsi pre lenga aceea, cá suntemu descendenti directi ai Romaniloru seau coloniiloru romane venite si asiediate in Daci'a incepundu de la Traianu; si vomu aparâ romanetatea romanului stricta, nec plus nec minus, ci numai cumu a fostu candu au venitu Romanii in Daci'a, pentru cá mai susu nu ne intendemu; si nu vomu lasá deintru ast'a nece una iota; si vomu combate dein tôte poterile opiniunile contrarie, de ne ar' costá catu ne ar' costá, macaru si riuri de — negrela.

Asta e profesiunea credentiei nóstre natiionali articulu I, si totu ce-ne nu e de una credentia cu noi, este — ereticu.

Inse si panà la alta ocaziune, candu vomu poté sci, cá mai esiste alta natiunalitate pur sang in Europ'a pre lenga a nóstra, au cá tôte cele de astadi nu suntu de catu una mestecatura pêle-mêle, se cautâmu mai de aprópe si la argumentele seau armele Criticului nostru, cu cari se apucà se ne surupe descendenti'a directa dela romanii lui Traianu, celu puçinu dein cu-

riositate, cá se vedemu câtu talia de bene; pentru cá marturimu in coscientia, cumu cá dupa ce a recunoscutu si d-lui, cá ori catu se vorbesca Eutropiu de stramutarea Romaniloru dein Daci'a in Moesi'a, buna-mite cá cumu ai trece dein Pestia in Bud'a, totu au mai remasu unii Romani in acesta tiera ferice plena de auru si de sare, de nu alta, celu puçinu de sementia, — nu mai avemu nece unu interesu se mai scimu, ce s'atemplatu cu Dacii, romanisatu s'au ori nu s'au romanisatu, nece ce s'au facutu celi alalti romani, ce trecura preste apa, cá puntea le o stricase inca Hadrianu, de frica, cá nu cumu-va se fuga Romanii dein Daci'a in apoi de unde venisera, precumu apriatu ne spune Dione Casiu seau Xifilinu in istori'a lui Hadrianu.

Adeveratu, cá Hadrianu nu mai puntea o a stricatu, dar' legiunile le a mai lasatu in Daci'a, cá se apere pre bietii colonisti in cuntr'a barbariloru; inse nu de buna volia, ci numai pentru cá l'au spariatu unii amici, dicundu: cá de vei parasi Daci'a siti vei trage a-fara legiunile dein acea provincia, apoi éca ce va fi cu atati cetatiani Romani de acolo? — Si se vedi ce omu stupidu a fostu Hadrianu, acelu geniu mare si cu mente, cá nu le a sciutu astupá gur'a, si se le dica: Nu aveti nece una frica, neintieptiloru, cá dor' si io am atata mente, cá scotiendu ostile se nu lasu pre colonisti in Daci'a, ci i-oi trece colea preste Dunare impreuna cu legiunile si cu cele alalte trupe ausiliare, si voliu stricá puntea de pre Dunare, si va fi pace si volia buna.

Nu, nu le a sciutu astupá gur'a, ci a mai tienutu Daci'a si fora voli'a sa, si sia lasatu si legiunile acolo, — pentru cá nu a sciutu ce se faca apoi cu colonistii. Cu tôte cá acesti colonisti, erau póte unii, cari totu mai scieau urmá si drumulu pre unde au venitu, nu cá nepotii loru subtu Aurelianu.

Cumu cá asia a fostu tóta istori'a ne spune chiaru Eutropiu l. VIII, cap. III., unde-lu póte cautá cene vrea, seau la P. Maioru in istori'a citata.

Asia de usioru erá a scóte pre Romani dein Daci'a, dupa ce se asiediasera una data acolo. (Va urma.)

Materialu

pentru o programa a espositiunii din 28. Juliu 1862 si pentru espositiunea insasi. (Incheiere.)

II. Cele esite din mani de barbati si de femei.

1. Metasa cruda, tórta si netórta, colorata si ne-colorata.

2. Céra curata firésca séu albíta.

3. Faguri intregi de miere.

4. Tôte acelea plante patriotice, care se intrebuintia la vapsitu de torturi mai vertosu de lana in mai multe tienuturi romanesci, precumu si acelea plante si radecini, pe care barbati si femeile nóstre le tienu din vechime a fi de óresicare leacu séu medicina, cum si acelea ce se credu a fi veninóse séu stricatióse, séu pentru ómeni, séu si pentru vite, trimitiendu din fiacare cate unu esemplaru in natura, alaturandu-i numirile diverse si descriindu'i insusirile fiacarei plante, frundie, radecini etc.

Insemnare. Déca nu estimpu, celu multu in doi trei ani s'ar potea complini Flor'a intréga a patriiloru

nóstre cu tóte numirile loru populare romanesci. De aceea ne luamu voia a trage asupra impregiurarii acesteia luarea aminte a DDLor medici, a profesorilor de istori'a naturala, a juniunii studiose si a tuturor carii se ocupa cu botanic'a.

5. Semintie de legumi si de flori, cate se cultiva prin gradinele unoru economi mai industriosi si nepregetatori.

6. Casiuri, brandia de calitate mai alésa.

7. Mustariu, preparatu de mancare, carele este atat'a de sanetosu si pana acum asia puçinu cultivatu.

8. Luminari si faclii de seu si de céra.

9. Sapunuri simple si parfumate séu aromate, pomada si parfumuri (profumuri, substantie bine mirositoare) preparate din unsori si plante patriotice.

Insemnare. Noi nu suntemu pentru ungerea pèrului, din cauza ca credemu asia, cumca unsoarele astupandu porii pelei capului, impedece fòrte liber'a transpirare séu asudare, casiuna dureri de capu, prin urmare suntu nesanețose.

Déca totusi cineva sta cá se'si unga capulu, apoi se aplace numai unsori prea bine mirositoare. Ei bine, busuioculu, magiaranulu, rosmarinulu s. a. s. a. crescú sub tóte climate nóstre, incatu e pecatu se se arunce atati bani scumpi in strainatate pentru nisce mirosuri si unsori fòrte problematice. Se trecemu la

III. Lucruri de mani barbatesci.

Aici ni se deschide unu campu, preste carele privindu stai se deptni condeiulu si se lasi totulu in voi'a sortii, cá barbati se concurga la espositiune care cu ce va voi si cum ii va taiá capulu.

1. In launtrulu casei si alu curtiei avemu a face cu: croitori, cojocari séu blanari, mesari séu templari, dogari, ferari, orologieri, rotari séu carutiari, strugari, lemnari (dulgheri), fluierari, morari, pioari, curelari, murari, petrari, olari, argasitori, ciobotari, (cismari) s. a. s. a., din ale caroru mani esu cele mai diverse unelte de casa si economice, cum si tóta plas'a de vestminte. Cata diversitate in lucratori'a ori carui meseriesiu! Apelamu deci nu numai la gustulu, ci tocma si la interesulu meseriasiloru nostrii. Manufaptele care se voru judecá de mai bune, mai frumóse si mai corespunditoare scopului, déca estimpu nu se voru si premiá, voru fi inse laudate prin diurnalele romanesci, pentru cá se fia cautate si cumparate de catra publicu. Nu ne indoimu ca unii meseriesii voru trimite la espositiune cate unu asortimentu intregu, spre exemplu: argasitorulu A. va trimite o bucata de talpa din pele de bou, pei de vite lanóse (oi, capre) vapsite negru, rosiiu, verde, galbinu etc.; cojocarulu va concurge cu cate o pele de ursu, lupu, de vulpe, de vezune, pisica selbateca, sderu, dihoru s. a.; rotarulu (carutiarulu) se va produce cu tóte cate suntu parti constitutive ale carului, carutiei séu trasurei, ale aratrului scl. scl. si economulu cu totu felulu de unelte economice.

2. **Producte de campu.** Ne intereséza cá se fia reprezentate tóte cate se numescu producte ale campului si ale padurei in cea mai mare diversitate, in tóte putintiosele soiuri si nuançie; prin urmare, grane, secari, ordie, papusioiu varatecu si tomnatecu, mare si mai meruntu, alacuri, meiuri (malaiu meruntu), hirisca, rapitia, ovesu; apoi fasole, mazere, linte, bobu, de soiuri laudate si bine ferbetóre, hemeiu, gogosi; cum si ghinda de stejaru si de fagu, vescu, semintia de flórea sórelui, de inu, de canepa, fuióre de inu si de canepa, scortie de lemne de argasitu si de vapsitu, resina, pacura, dohotu (din mestécanu etc.)

Insemnare. Transportulu graunțieloru se póte midiuloci cu inlesnire, punendu de es.: in acelasi sacu cate 2—3 cupe din fiecare separat si legandu saculu preste midiulocu pe atatea locuri, pe cate sorturi vrei se bagi in trénsulu.

3. **Productulu dealuriloru de vii,** adica, vinuri vechi si noua, cum si otiete de vinu si de póme, turnate in carafine taii si asiediate in cate o laditia.

4. **Producte scóse din sinulu pamentului,** adica tóte speciile de metale si minerale, precumu: auru, argintu, in stufe, arama, feru si magnetu, cusutoru, telurulu, argintu-viu, alama (Messing), nicolu, plumbu si orice voru fi avendu proprietarii romani de mine (bai) din respectivii munti; asemenea si carbuni de pétra si de turfa, pe unde se voru fi aflandu de aceea pe vreunu hotaru de alu romaniloru (Se afla pe alocurea in Ardealu si unele specii de petrii nestimate séu cum se mai numescu petrii scumpe, precumu safiru, smaragdu, topasu s. a.)

Insemnare. Se intielege de sine, ca daruinduse asociatiunii obiecte de acestea, dens'a lear pastra pentru o colectinne mineralogica, precumu si banii vechi pentru o colectinne numismatica.

IV. Artele.

Intielegem aici numai pictur'a (zugravi'a), sculptur'a séu scobitura in metalu, pétra, lemnu si music'a.

Avemu cativa zugravi buni. Zelulu nationalu va invinge pe modesti'a loru si ii va induplecá se trimitia la espositiune cateva producte de ale talentului si studiului propriu.

Ne place a crede totu asemenea despre sculptorii nostrii, dintre carii unii 'si castigara si pana acum renume frumosu in sinulu natiunii nóstre.

Incatu pentru incercarile in musica amu pre'nsciintiatu mai in susu dorinti'a nóstra.

Dorimu din tóta inim'a cá se fimu suprinsi intr'unu modu fòrte placutu anca si prin alte producte de artisti, pe carii, déca 'i avemu, ni se va aratá la espositiunea viitoare.

Incheiemu acestu discursu alu nostru cu aceea observatiune, ca la espositiunea din Brasiovu póte se concurga oricare romanu nascutu in launtrulu tieriloru monarchiei austriace, de si in timpul de fatia se va fi aflandu cu locuinti'a inafara.

Zernesci, 25/13. Jan.

G. Baritiu.

Schuselca „Donau-Z.“ si eroulu nostru A. Severu. (Urmare.)

Premitemu aici polemizarea corespondentului vienesu dein „Sürgöny“, care de si dá dreptu lui „Donau-Z.“ la afirmarea acestuia: ca déca s'ar si aflá o partita daco-romana, aceea nu e poporul romanu, precum neci fractiunea separatistica dein Ungari'a nu e Ungaria intréga; totusi, auditi fratiloru, catu e de indiscretu si acelu inamicu d'in „Sürgöny.“ Elu díce si acumu, ca numai nesce fractiuni dintre nationalitati, adeca bujtogatai, ei singuri se sfaraiescu cu atata selbatacia in cuntra natiunei magiare, dar' poporul e de acordu cu ei; ba cutéza a díce, ca in fractiunile acestea esistéza unu elementu inamicu precatu magiariloru pe atatu si Austriei, si deaca se afla o mesura careva de deosebire, atunci tóta diferinti'a se forméza numai dein amesteculu burocratiei (romane?), apoi adauge, ca nu vrea a denega meritele natiunei romane dein 48 pentru tronul si monarchia, dar apoi istori'a din nainte de 48 inaltia cu totulu alte merite cu multu mai mari a le magiariloru scl.

Lasam ear' la o parte si contentiunile seu incordarile famosului Szalay, care si acumu nu face neci o concessiune nationalitatiloru, ci totu sta tare cerbicosu pe lenga aperarea suprematiei limbei magiare, cá ia datu destulu bine de capu W. dein „Ost si West“ mai eri; trecemu cu vederea chiaru si programistii lui „Magy. Sajto“: Pál Almási, cont. J. Betlen, Beninczky, E. Ivanka, Károli, Komaromi, Podmaniczky, K. Tisza, Jokai Moritz etc., carii se léga cá de unu siboletu ca se voru tiené numai de acestea 3 cuvinte; „O Ungaria liberala“, si se apromitu ca voru fi liberali facia cu causele natiunale, relegionarie, umanitarie, cu pretensiunile tempului si cu cestiunile cele mari europene, venindu a pasi in publicu in numit'a fóia, si i lasamu la o parte numai, pentruca timpurile ne au doveditu, ca unii frati magiari sunt liberali in vorbe pana atunci, pana candu vinu la frangerea paniei, candu apoi reteréza descarcanduse pe conclusele majoritatii dietale, care totu prin influinti'a loru e castigata, cá se nu póta dá in dieta ce au apromisu prin diurnale; — si ne tiermurimu la reproducerea articlului conducatoriu dein diurnalulu oficiosu „Donau-Z.“, care esi su titl. Romanii si suna asia:

„O Fóia magiara, cu órescare bucuria esita dein dauna séu durere ne trage atentiunea cá se ne ingrijimu, ca éca se au ivitu in cercurile centralistice (in Viena?!!) acestea ingrijiri despre pornirile de facia ale romaniloru. Decandu s'a complinitu uniunea principatelor, priveseu si suditi austriaci de limba romana cu o simpatia nenegabila catra Bucuresci; si e lucru pe facia, ca ar' mai dori se tramite deputati acolo decatu in Viena. Organulu magiaru cu ocaziunea acésta earasi iésa pe tapetu cu vechi'a popantia (ciuha) dacoromana, dupa care dein amédiadi'a Transilvaniei, dintr'o bucata a Ungariei incepundu dein dosulu Oradie mari, si dein Principate se se formeze o Romania reala.“

„E lucru vederatu, ca cu acésta se facu incordari de a speria pe centralisti, cari de unu tempu in cóce priveseu la poporul romanu cu incedere. Óre poteraru fi aici vreunu temei de speriatu? Noi credemu decisivu, ca nu.“

„Mai antaniu ne amu rogá de intrebarea: Cu catu e mai bunu separatismulu magiaru decatu daco-romanismulu, si cu catu mai puçinu periculosu? Una mare Ungaria ne ar' lua tóta tier'a de dein colo de Laita, ear' imperiulu daco-romanu numai Oradea mare de orasiu marginasiu, pe candu celalaltu chiaru pe ins'a Viena, pe candu Bruk lenga Laita si Hamburg sar' preface in statiuni de granitia la Bodenbach.“

„Pentru alu doile, noi nu ne amu uitatu si nu vomu uita neci o data, cumca bravii (die wackern Romänen) romani tienura in anulu 1848 credintiosi cu Austri'a si pe sangerósele campuri de batalia fora infricosiare afruntara galeriele furciloru, cu cari isi decorase magiarismulu tienuturile sale. Candu credinti'a unui poporu se dovedi atatu de stralucitu in fapta si modu plinu de activitate, atunci posedéza acelasi unu dreptu de incredere, atunci merita acela, cá pretensiunile, ce le redica, pe catu se póte, se se considereze, atunci inse acelia suntu cu atatu mai puçinu respicati contrari ai Austriei.“ (Faptele, nu prepusele séu opiniunile se se pona in cumpana la adeverulu acestoru díse, si credemu, ca si antagonii cei mai neimpacati ai nostri inca 'si voru lua caciul'a din aintea lealitatei romanului. R.) „pe carii iam poté asculta, candu ar' vorbi de reu despre unu astfelu de poporu.“

„Fora indoiéla se afla o partita daco-romanica, inse ea nu e poporul romanu“ (Ai caditu in erore, Domnule brave! Intre romanii din Austri'a numai intieleginti'a ar' poté face o aseminea partita; apoi cine a doveditu aderinti'a romanului catra tron si patria? Cine a condusu poporul si mai eri si mai alalta eri si chiaru si pre timpulu eroului libertatei nationale, a lui H o r a? Nu totu ins'a intieleginti'a? Ati datu vreo data preste fapte de conjuratiune, or prodiutiune de rege si patria intre romani? Apoi déca intre intielegintia nu se póte presupune, intre poporu nu supuni neci Dta, cene ti a viritu dara acea funingine in ochi, cá totu se vedi undeva vreo pata négra in aerulu de asupra romanului, cá o fata morgana, si se o dai de realitate fora indoiéla?! Si atat'a ne dóre, Domnulu meu, ca concedeti, pentruca e absolute falsu. Póte ca vi s'a spusu de vreunu desmetecu, de vreunu desiuchétu beatu, ca a ofestatu daco-romani'a cu agiasma din ap'a lui Bachus si aceea o numiti acum partita fora indoiéla?! N'amu supune bucurosi, cá si barbatii austriaci, carii au interesu pentru solidarea unitatei monarchiei, se nu-si cunósca bine conduit'a popóreloru monarchiei. Dr. Schuselca Dle a dísu totu ce sear' poté díce despre simpatiele naturali si leuirea lor si n'ai gresi se stai si Dta numai la acela Rubiconu, pentruca cine trece preste acesta numai unu pasu, acela nu e amicu patriei, neci libertatei ei si a popóreloru constitutive ale monarchiei austriace.

Pentru contraservitiu, Domnule, eata totu adeverulu: Partit'a daco-romana se afla numai in crerii cei de vulpe si in camerele animei celei pline de dusimania ale chichistiloru (Zopfmänner) magiari, sasi-germani si alti venetici, cari tienu intinse: unu lanciu si o mréga crucisui, curmedisu inaintea ferioarei si inaltiarei romanului in cultura ori si unde se afla elu; pentruca din beciznici'a, ticalosi'a loru pipaita cu mana pórtá frica, ca nu voru mai poté trai, déca nu voru calari si mai incolu si nu voru suge catu de catu din vertós'a si látita cerbiee a romanului. Acestia suntu scornitorii minciuniloru, acestia anteposturile dacoromaniei, ei facu planurile, ei le si publica, pentrucá sa-si cerce noroculu inca odata de a vedé pe romanu suptu papuculu loru politicu; ear' in Austri'a intre romani nece visu de acesta nu vei afla. Treceti apoi Domnule preste Carpati, luati pe toti ciocoi (nu boierii romani patriotici) si greuletii, si tóte celelalte unelte ale rusismului si austriaco-Bachiene si le viriti pe tóte in saculu cu minciunile; tieneti apoi tare, ca e adeveru, ca acestia vreau numai din interesu marsiavu, si earasi spre a strica natiunei si acolo si aici a agita cu ideele de Daco-Romania. Acestia inse nu'su romani, nusu nimica, deatu nisce ómeni cu capulu a mana, si cu cutítulu in braulu anticristului si alu anteriorului, cá se giunge, candu voru poté, pe reascut'a Romania. Dar' din norocire ei sunt si in Principate numai o dóga fora resunetu; credeti acésta si nu ve veti insiela. Ear' déca totu nu ve credeti ochiloru si totu mai nutriti ceva prepusu asupra romaniloru din Austri'a, ca ar' avé in sinulu ei vreo partita Daco-Romania; apoi spunetine, se scimu si noi:

Care? unde e? prindetio! fusulatio! dar' nu numai din prepuse góle, ca atunci si romanulu celu mai credintiosu tronului si patriei ar' cadé victima uliiloru, ce astépta topinduse dupa prad'a romanului, nu asia domniloru; ci pe cei aflati dechiarati, cum suntu dechiarate fractiunile magiare, care vau cantatu si ve totu canta la urechia, ca Ungari'a nu e Austri'a nece acésta ceealalta, ci Ungari'a — cu regele ei — va fi — si inca pana la Marea négra. Despre acésta fractiune poteti totu vorbi, ca ea e dechiarata pe façia, dar' despre partit'a romana daco-romana si a prepune si a vorbi e pecatu, cum e pecatu a numi pe cineva hotiu, fora cá elu se fi furatu candu va cevasi.

Cu acésta amu fostu datori sinceritatei si buneii vointie a M. respectatului scriitoriu alu art. de mai susu si lu incre-

dintiamu, ca acolo susu neci pe departe nu se scie, cum ne tractéza pe noi aici josu; — si déca se ceru reporturi, apoi aceste uneori mergu ear' totu din sinulu cliceloru acelora, cari bucurosi ar ascunde sórele politicu romanului. — Vorbimu despre trecutu, cá dóra presentulu va fi mai demnu de lealitatea nóstra. Si acum se ne re'ntórcemu cu voi'a Dtale earasi la articulu.

Va urma.

Beiusiu, 16./4. Ianuariu. Nuori grei incarcati de grindina se gramadeu éri alalta éri deasupra-ne cá prenucii morosi ai unei furtune, ce pareá ca nu va inceta, pana nu va da pradiei, pana nu va sgudui dein temelia si nu va smulge, rapi au sterge de pre pamentulu acesta, pre care'lu numimu patria, celu mai maretiu monumentu, celu mai pretiósu si caru margaritariu adusu dein vechea patria Roma, ad. limb'a.

Aceeasi ingrijire, seriozitate, temere, preocupatiune, aceeași incordare, resemnatiune, ce sunt criteriile caractereloru nefavorite de sórte se manifestau in tote cercurile conventore ale fratiloru de unu sange, caror'a atatu de multu le pasa de unu viitoriu mai prosperu.

Resolutiune fórté si sperantia firma.

Si écca o fama, ce cerculá pr'in animile tuturoru cá o schinteia electrica, faim'a dorita, ca Petru Paal, cá jud. primariu beusianu, Toma Costinu si Ioanu Vasiiu cá subjudi accompaniati de Iosifu Romanu cá jude primariu oradanu si pe Crisiulu repede, dupa ce au depusu in Orade juramentulu prescisu au de a sosi pe 1. Ianuariu ser'a in giurulu familie si consangeniloru loru in Beiusiu — straformá totulu.

Erá diu'a antaia a anului c. v., candu bunii crestini isi revérsa orarile sincere in cerculu familiaru socialu au colegialu, oftandusi multualmente ani multi fericiti, nesuperati de amaratiunile multifari si eata la o miscare generala, glóse in discursuri glumetie, tineri betrani, de pre o carora feçie serine aru fi potutu ceti fisiognomistulu, ca la anim'a acestora fientie pre desu atacate de loviturile neindurate ale sórtei a incetat a rode vermele nesatios alu malcontentiei, a disparutu dein sinulu acelor'a si urm'a tristetiei, grijei, timiditatei si scrupulositatei pentru pretios'a ereditate romana — limb'a continu amenintiata, ma inca nerapita de totu prin fatalulu trecutu.

In complicatiunile anului trecutu, pre candu se incercau fratii protectori a clatina continentulu patriei pana in cele mai inferiore incheieturi ale sale, nu ne poteamu conserva limb'a, ca era espusa sarcasmeloru si baterei de josu, si candu apucamu condeiulu, arm'a acéstá a civilizatiunei, si bateamu la usile publicistiloru pestani, le aflamu pre acelea incuiate. — Eramu sortiti a fi muti cá pescele, sabi'a lui Damocle aniná asupra-ne, ca-ci trecéamu de buitogatai, déca ne plangeamu necasurile nemeritate in foi nemagiare.

Óre unde ne aflamu?

Dein vijelia! óre ce si catu a trecutu?

Ense la o parte cu aceste... voiu se ve impartasiescu nescari pasage dein solenitatea dílei.

La 9 óre antemeridionale sunetulu campaneloru ne chiamá la beseric'a g. c. romana, unde sub celebrarea solena a s. liturgiei de mai multi preuti junimea gimnasiale sub conducerea prof. D esecutá majestósele si armoniósele cantece eclesiastice in cuartetu, éra crestinii, carii concusera la s. beserica in unu numeru insemnatu, 'si inaltiera cu o pietate esemplara ferbintiele rogatiuni catra ceresculu Parinté pentru indelung'a viétia si sanetate a episcopului diecesanu Vasiliu barone de Erdélyi, cá in dio'a onomastica a aceluia, care'si are meritele nedisputabile pentru beseric'a si natiunea nóstra, mai multe de catu ce scimu noi.

La 7 óre sér'a lamur'a cetatienimei impregiurata de unu numeru de spectatori, ce'ti insuflau respectu, pléca dela cas'a orasiului cu unu conductu de faclii, cu cari lenga gimnasiu se insoçira tinerii gimnasiali cu faclii in mana — proprio motu — intonandu music'a locala „desceptate romane;“ „apoi imnulu poporalu“, si intre strigari sgomotóse de „se traiéscá Imperatul“ „se traiéscá com. regescu de Petracu“ surprindu pre noulu ma popularulu jude prim. Petru Paulu, caruia Dlu cetatianu J. B. i improvisá unu discursu plinu de cele mai cordiale si aderitóre semtieminte catra inalt'a dinastia domnitóre, multiamindu distinsu pentru parintésca grija a gloriosului nostru Imperatu.

(Va urma.)

AUSTRIA, Viena 29. Ian. In cancelariile ungara si transilvana se tienu mereu consultatiuni despre cele, ce suntu a se urma la nóu'a constituire a tieriloru si se crede, ca in scurtu voru fi gat'a si operatele pentru diet'a transilvaniei.

Mai. S'a a binevoitu a crea unu nouu ministeriu pentru marina si comand'a marinei va fi subordinata deadreptulu numai Mai. Sale. Ministrulu de marina façia cu ministeriulu de statu va avé o pusetiune nedependenta.

Consiliulu municipalu din Vien'a a decretatu a serba cu festivitate mare diu'a de 26. Febr., aniversarea constitutiunei austriace.

Unu contrastu in principiu politicu vede intre min. C. Rechberg si min. de Schmerling „Nar. L.“, cu tóte ca su ambi intr'acelasiu ministeriu. Solutu americanu alu stateloru unite Mr. Iones avú o intrevorbire cu c. Rechberg in caus'a americana, in care c. Rechberg ilu asecurà, ca „Austri'a nu e aplecata a recunósee unu gubernu de facto, ori unde ar' fi acela.“ Scurtu dupa acésta cav. de Schmerling cuventéza catra senatulu imp. „prochiamandu guberniulu austriacu in Ungari'a de regimu de facto in deplina convictiune de invingere. Intr'aceea in Ungari'a se speréza tare ca Vien'a se va impaca cu Buda-Pesta pe temeiuu concessiuniloru din ambe partile. —

Din Chronic'a straina scirea faptica cea mai batatóre la ochi e, ca min. Franciei de Tuvenel a transmis solului Lavalete din Roma o nota cu datu 11. Ian. in care Franci'a si comunica dóue principii de mare insemnatate: neintreventiunea si neposibilitatea restauratiunei vechi. Depesi'a díce: „Gubernulu imperatului, candu a recunoscutu regatulu Italiei, a lucratu din convingere, ca restituirea celoru trecute nu mai e prin potintia. Dintre monarchie numai trei: Austri'a, Spani'a, Bavari'a s'au contenitu a-si reincepe comerciulu diplomaticu cu Turinulu. Nece unu cabinetu nu mai cugeta a face reactiune cu puterea in contra ordinei lucruriloru introduse. Prochiamatu pe fačia, or' concesu cu tacerea principiuu neintreventiunei e murulu aperatoriu alu pazei europene. Curtea de Rom'a fora indoiéla nu aseptá ajutoriu strainu spre a'si reocupa provinciile pèrdute. Eu nu credu, ca Rom'a s'ar invoi candva a provoca cele mai infricosiate conflagratiuni pentru interese, a caroru resultatu ar' fi cu indoiéla.“ — Deaci poftesce pe S. scaunu la o transactiune cu Turinulu si apromite midiulocirea s'ala acésta, si nedependint'a si in florirea bericeei catolice.

Acésta nota se comunicà cu S. Sa Papa si card. Antoneli, inse fora resultatu, ca ei nu vreau a se abate dela puterea luméscã si dreptulu avutu.

Numai acumu vedemu din not'a de susu, ca lucrurile intra in stadiu mai seriosu cu caus'a Romei, dela a carei resolvare va depinde pacea lumei.

De altmintrea lucrurile in Italia nu luara alta fačia, numai in contra agitatiuniloru fačia cu Veneti'a a facutu imputatiune Franci'a la pretensiunile austriace, dupa cum se vorbesce.

Turci'a redica pe primavéra 60 mii recruti si Omeru Pasia cu Erzegovinenii insurgenti a facutu armistare pana in Martiu viitoriu.

ROMANIA Dela frontier'a romanéscã 22 Jan. (3. Fauru). Pe candu ne aflamu si noi cá si totu publiculu intru asteptare plina de curiositate cá se ajungemu a citi descrierea solenitatiloru cate se voru face la 24. Jan. in capital'a Bucuresti si ce va esi din cei 80 mii galbini destinati a se mai cheltui anca si cu acésta ocaziune, o parte din diurnalele franciosesci din cate vinu in tiér'a nóstra se esprima tocma in aceste minute cu disgustu fórté mare asupra portarii demagogiloru nostrii, carii scriu, striga si sbéra in gur'a mare, ca ei nu suntu multumiti numai cu Tiér'a romanéscã si cu Moldov'a, ci ca loru le trebuesce Daco-Romani'a intréga intregulitã. Eata intre altele ce scrie „Constitutionel“*) despre acei demagogi ai nostrii.

„Noi suntemu amici sinceri ai Romaniei, tocma pentru acésta ne pare reu ca tiparulu de acolo face asemenea escese, incatu diurnaleloru celoru periculóse le este iertatu a sberá, cumca totu romanulu ar fi datoru a'si castigá arme si a nu le depune pana atunci, pana candu Europ'a nu va recunósee o Romania adausa cu Besarabi'a, Bucovin'a, Transilvani'a si Banatulu. Cá respunsu la aceste agitatiuni orbuindrasnetie este de ajunsu unu cuventu: Apucarea lacoma aduce si pe caus'a cea mai buna in periculu.“

Eara diurnalulu „Pays“**) serie despre acelasi lucru intre altele multe:

„Maiestriile demagogiloru mergu pe intrecute; ei sbéra, se lupta, alérge 'ncóce ineolo, turbura apele, facu totu pentrucá se traga in partea loru pe partit'a advocatiloru. Dema-

gogii hulescu pe tóta lumea, atitia pe tierani, inféra de tradatori ai patriei pe toti aceia, carii nu urla alaturea cu ei.***) Ei invinúie pe alii, ea nu voru se apuce pe calea prefapta de oatra Franci'a. Sermana Franciã! Si ei mai credu ca'ti facu tie complimente cu acést'a. Ei agita in numele Franciei incontr'a Portii, se folosescu de numele Franciei candu provóca la arme pe tóta lumea, pentru cá se formeze Romani'a dela marea négra pana la Tis'a.“

„Paguba mare ca acésta tierutia frageda mai nainte de a prinde radacini pe miculu seu teritoriu propriu, incepù a si visa, ca chiamarea s'a ar' fi istorica marétiã, si se catiara de pamentu strainu, carele pentru dens'a e fórté stancosu.

Inse acesti agitatori suntu numai o fractiune prea neputintiósa din acei locuitori ai Romaniei, carii au scosu la cale cu atat'a norocire autonomi'a patriei loru.“ —

Pana aici „Constitutionel“ si „Pays.“

Trebue se recunóscemu, ca acelea doua diurnale franciosesci descriu astadata starea lucruriloru din Romani'a intocma precumu o scimu si noi. Numai o impregiurare s'a uitatu a se insemná. Suntu acum mai bine de ani douedieci, de candu acea fractiune mica de semicarturari, care s'a incercatu din timpu in timpu a propagá ide'a Dacoromaniei, a fostu totudeauna in prepusu, ca ea sta in soldulu rusescu si ca lucra cu bani rusesci, si intru adeveru ca acestu prepusu s'a si adeveritu de vreo trei ori intr'unu modu cu totul aventuriosu. Astadi acestu prepusu este cu atatu mai mare, cu catu se crede mai tare, cumca Rusi'a are neaparata trebuintia de turburari fórté serióse in Principate, pentrucá cu ocaziunea spargerii din nou a cestiunii turcesci se póta díce vecinei Austrie si Europei intregi: Vedeti pe acesti romani, ca ei abia ajunsera pe copaciulu de crastaveche si acumu voru se se mesure cu unu milionu de baionete rusesci si austriace.

Lucru in adeveru curiosu, ca mai virtosu dela 1860 incóce ori-candu va fi vorba in Bucuresti despre scopuri daco-romanesi, mai cu sama iai respunsulu: „ia taceti, ca ei lucra pe man'a Rusiei.“ — Eara candu este vorb'a de partita lui Eliadu, care prigonesce pe uniti, ti se raspunde: „Ean las' Domnule, au nu vedi Dta ca ei lucra pe man'a Austriei?!

Rusi'a inca are nevíóie mare cu nobilimea, care nu se impaca fora prerogative. Intr'o adunare de nobili in 28. Ian. gen. Suvarovu díse catra adunare: „Fora strinsa aliantia cu imperatulu nu se póte cugeta la unu bine alu nobilimei. Imperatulu doresce cá nobilimea sa'si tiena pusetiunea s'a sociala preferita, inse numai alipinduse si remanendu de spriginu tronului 'si póte consolida influinti'a si resolvi intrebatuniile. Si Rusi'a totu cu reorganizarea interna a judecatiloru si a administratiunei se ocupa mereu, experimentandu, candu un'a candu alta mesura. Totusi nemultiamirea si acolo e mare si arestarile nationalistiloru esaltati nu mai inceta. —

Socotél'a balului Reuniunei F. R. din 26/14. Jan. 1862.

Intrati. 1. S'au vendut prin Angelu I. 84 bilete a 1 fl. 50 cr. 126 fl.; 2. la cassa 67 b. 100 fl. 50 cr.: 3. prin D. Fabik 62 b 93 fl.; 4. prin D. Kindler 33 b. 49 fl. 50 cr.; 5. prin D. G. Ancanu 25 b. 37 fl. 50 cr.; 6. prin G. Joan fii 9 b. 13 fl. 50 cr. Sum'a 420 fl. Esiti. 1. Lui D. E. Hava pentru sal'a si decorarea ei 140 fl.; 2. la D. I. Hajek pentru music'a 45 fl.; 3. la D. Bömches pentru 9 oglinzi 9 fl.; 4. la Römer & Kamner pentru tiparitul afisieloru, bileteloru si ordinea de dansu 13 fl.; 5. Obiecte de toilette 3 fl. 96 cr.; 6. Impartasitorulu afisieloru 2 fl.; 7. Bileterulu A. Ivanu 3 fl.; 8. 1. politianu si 2 servi 4 fl. 50 cr.; 9. pentru cuie etc. 1 fl. Sum'a 221 fl. 46 cr. Prisosu in favórea Fondului Reuniunei F. R. 198 fl. 54 cr. Brasiovu in 3. Feb. c. n

Comitetulu Reuniunei F. R. prin Zamfira de Juga, presied.

Cursurile la Bursa in 5. Februaru 1862 stá asia:

	Baz. azcr.	op. xp.
Галсини амперзотит	6	56
Асреспрѣ	138	25
Londonѣ	139	
Амперзотитъ националъ	83	20
Обирацие мераличе ехл de 5 %	68	75
Аквилие банкзл	797	
» крдитзл	193	

***) Curatu asia precum facea magiarii la 1848/9.

*) Organulu minist. franciosescu.

**) Asemenea.